

Vem var Dorothy Irving?

Den hyllade och inflytelserika sångerskan och sångpedagogen Dorothy Irving gav under sin karriär tusentals konserter, inspirerade och utbildade flera generationer unga musiker och utmanade rådande föreställningar om hur musik skulle presenteras för en publik.

Dorothy blev 1986 Sveriges första professor i sång vid Lunds universitet. 1993 valdes hon in som ledamot av Kungl. Musikaliska Akademien, två år senare belönades hon med förtjänstmedaljen Litteris et Artibus och år 2000 tilldelades hon Medaljen för tonkonstens främjande för sitt outtröttliga arbete i musikens tjänst.

Från att på eget initiativ planera och hålla kurser i musikkommunikation kom Dorothy under sin karriär att verka som pedagog vid de flesta av Nordens högre musikutbildningar, samt som gästlärare och föreläsare vid åtskilliga kurser, festivaler och konferenser. Hon gav hundratals mästarkurser, en utbildningsform som hon älskade. Med start 1990 och flera år framåt var hon även engagerad som vokalkonsult vid Finlands nationalopera.

Bland alla tusentals studenter som Dorothy undervisat på lärosäten, vid mästarkurser och privat återfinns sångare som Anne Sofie von Otter, Olle Persson, Marianne Eklöf, Alexandra Büchel, Soile Isokoski, Pia Freund och Gabriel Suovanen.

Dorothy författade två skrifter om scenisk kommunikation: "Musiken, artisten, publiken" 1977 och "Yrke: musiker" 1987, båda utgivna av Rikskonserter. "Yrke: musiker" har översatts till finska och används som kurslitteratur på Sibelius-Akademien i Helsingfors. Hon ingick även i repertoargruppen som ansvarade för det musikaliska urvalet till antologin "Svenska operaarior 1874–2009".

I mars 2015, vid 88 års ålder, gjorde Dorothy sitt sista framträdande som sångsolist, i Carin Bartosch Edströms "A Thing of Beauty" som skrevs särskilt för Dorothy och kammarorkestern Musica Vitae. Efter uruppförandet i Tingsryd turnerade ensemblen till Växjö, Malmö och Stockholm. Det sista framförandet gavs i Grunewaldsalen, där Dorothy en gång haft sin debutkonsert.

Som sångerska hyllades Dorothy enstämmigt av åhörare och kritiker. Hon brann särskilt för just romanskonsten och bidrog starkt till att höja sångens status i 1900-talets nutida konstmusik. Tonsättare som Bo Linde, Maurice Karkoff, Eskil Hemberg, Sven-Eric Johanson, med flera skrev sånger för henne som hon framförde med samma hängivenhet och insikt som klassiska romanser av exempelvis Franz Schubert, Robert Schumann och Johannes Brahms.

Sommaren 1961 mötte Dorothy för första gången ackompanjatören Erik Werba, då Europas enda professor i sånginterpretation, på en interpretationskurs. Werba kom att bli en av Dorothys mest betydelsefulla ackompanjatörer i mer än ett decennium, en nära vän och mentor under en ännu längre tid, och en avgörande person för Dorothys utveckling som romansinterpret.

Dorothy mötte sin livskamrat, matematikern och pianisten Lars Fjellstedt, i Uppsala. De gifte sig 1963 efter att under dryga två år, via regelbundet musicerande, ha odlat en nära vänskap och blev varandras följeslagare i musiken och i livet. Vid sidan av sitt arbete som lärare på Uppsala universitet tog Lars stor del i Dorothys undervisning och konserter, som assistent och sekreterare i praktiska situationer, såväl som repetitör och ackompanjator.

Dorothy Irving växte upp i Fulham i sydvästra London i en fattig arbetarfamilj. I sin ungdom studerade hon cello och utbildade sig till grundskollärare. Hon uppmuntrades av sin förste make att ta sånglektioner privat, efter att han hört Dorothy sjunga i en konsert. Efter daglig undervisning i ett års tid för sångpedagogen Irving Denes antogs hon som 28-åring till National School of Opera i London. Där studerade hon för bland andra Lotte Lehmann, Benjamin Britten och Peter Pears.

År 1961 gav Dorothy sin debutkonsert i Grünewaldsalen på Stockholms konserthus. Redan då fanns i henne en vilja att nå ut till en större publik än enbart den som kom för att lyssna till en repertoar som publiken redan kände till. Hon började berätta under konserterna om musiken hon framförde, vilket ledde till att hon knöts till då nybildade Rikskonserter. I deras regi turnerade hon under många år hela Sverige runt för att sprida klassiska såväl som nyskrivna romanser till alla, oavsett ålder eller hemort.

”Vi musiker är i första hand medlemmar i ett samhälle. Samhällets viktigaste beståndsdelar är dess invånare. Musikens existensberättigande är att vara ett kommunikationsmedel mellan dessa invånare. Kan man som artist tänka sig en roligare och mer utmanande uppgift än att försöka använda musiken i kommunikationens tjänst? Knappast.”

Så skrev Dorothy Irving 1977 i ”Musiken, artisten, publiken”. I en radiointervju fyrtio år senare, i januari 2017, står hon fortfarande för de orden. Att musiken är ett kommunikationsmedel är en evig sanning, menar hon. ”Jag vill att folk skall få uppleva något som jag själv upplevt som så spännande, givande och värmande.”

David Saulesco